

Redacția: Administrația și
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.
Scrisorile neînscrise nu se pri-
mesec. Manuscrise nu se re-
trimite!

Biroul de anunțuri:
Brașov, piața mare Nr. 22.
1. cerate și primite în Viena
B. Jolly Mosse, Hasenstein & Vogler
(U. J. Mus), Heinrich Schalek, Alois
Berndl, M. Dukes, A. Oppel, J. Dan-
neberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berg, Anton Mezei, Eckstein Bernad;
în Frankfurt: G. L. Dausbe; în Ham-
burg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor: o serie
garzonă pe o coloană 6 cr.
și 30 cr. timbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tariful și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
serie 10 cr. v. a. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL III.

"Gazeta" este în fiecare zi.
Abonamente pentru Anst-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrația, piața mare
Nr. 22, etajul I: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 221.

Brașov, Luni, Marti 3 (15) Octomvre

1889.

Nou abonament la "GAZETA TRANSILVANIEI"

Cu 1 Octomvre 1889 stil vechiu
s'a deschis nou abonament la care in-
vităm pe toți amicii și sprijinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Anstro-Ungaria: pe trei luni 3 fl.
pe șase luni 6 fl., pe un an 12 fl.

Pentru România și străinătate: pe trei
luni 10 franci, pe șase luni 20 franci, pe un
an 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de Duminică:

Pentru Anstro-Ungaria: pe un an 2 fl. pe
șase luni 1 fl.

Pentru România și străinătate: pe un an 8
franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor și
mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou,
se binevoiesc a scrie adresa lămurită și
a arăta și posta ultimă.

Administrația "Gazetei Transilvaniei".

Brașov, 2 Octomvre v.

Sâmbăta trecută s'a deschis
dieta ungurescă. Imbulgela publi-
cului a fost așa de mare, încât
guvernamentalii se temeau să nu
isbucnesc turburări, mai ales
că, precum spune "Correspon-
dance de Pest", spalirul, printre
care trebuia să trecă până la ca-
meră, era compus din elemente
forțe suspecte.

Guvernamentalii însă, cari vedu
bine că "popularitatea" lor și-a
trăit traulu, au scăpatu teferi,
nu li-s'a întemplat nimic. Dér
și ei s'au ferit de a provoca ne-
mulțămiri, ba din contră se pare
din tonul amintitei foi governa-
mentale, că consimtu chiar cu in-
terpelările adresate de opoziție,
în afacerea din Monor în contra
stégului negru-galben, în contra
teatrului german din Totis ridi-
căt de contele Eszterhazy și în

afacerea dărării cheului din Se-
ghedin.

Mai că nu ne aducem aminte
să se fi deschis vr'o sesiune a
dietai unguresce, în care se nu se
fi adus încă în prima și pe ta-
petu cestiunea stégului negru-gal-
ben.

De astă dată a fost deputa-
tul opozițional Iranyi, care a
dus, că folosirea stégului negru-
galben la honved e un *atentat*
în contra legii, în contra dreptu-
rilor și a consciinței de sine a
"națiunii", și așteptă dela minis-
trul de honved să dea lămuriri
și să ia măsuri, ca să nu se mai
ivescă asemenea casuri vătămătoare
și ilegale.

Nu putem ști, ce va răspunde
în zilele acestea br. Fejervary la
interpelarea lui Iranyi, destul că
foia guvernamentală din vorbă
laudă "tactul" și "demnitatea",
cu care interpelatorul a vorbit,
sciind bine, că cu regele nu poate
polemisa, și dăce că interpelarea
ar fi fost plină de efect și ar fi
tras greu în cumpănă, decât d-lu
Iranyi nu ar fi folosit expresiunea
"atentat".

Cu alte cuvinte, guvernul și
guvernamentalii consimtu întru
tote cu interpelarea ridicată în
contra stégului negru-galben, con-
simtu cu afirmarea lui Iranyi, că
folosirea lui e ilegală, că vătămă
drepturile și simțmintele națiu-
nei unguresce, și decât expresiunea
"atentat" în aparență nu o apro-
bă, cauza e că nu pot ca guvern
și ca guvernamentalii să facă alt-
cun. În fapt însă folosirea sté-
gului dinastiei habsburgice rămâne
pentru Unguri un atentat! Așa
ne dă foia oficiosa a înțelege.

Cine altul vorbește prin gra-
iul opoziției și alu foilor gu-
vernului, decât nu spiritul lui
Kossuth? Cu ce terțipur va fi
cătându se se spele pro forma

d-lu Tisza înaintea monarhului
de ori-ce convență cu adora-
torii kossuthismului, dușmanu di-
nastiei?

Destul că noua sesiune a die-
tei s'a inaugurat prin desfășurarea
ideilor kossuthiste față cu dinas-
tia și imediat după acesta și față
cu naționalitățile, când Abranyi,
într'o interpelare a cerut guver-
nului să închiadă teatrul german
din Totis, ce l'a ridicat cu chel-
tuiala sa contele Eszterhazy.

Lupta în contra stégului ne-
gru-galben și în contra naționa-
lităților este și rămâne punctul
cardinal al politice unguresce
de azi!

Adresa Cehilor tineri.

Ceea ce se petrece în momen-
tele de față în dieta boemă este
forțe importantu din punctu de
vedere al viitoarei constelațiuni
interiore în monarchia noastră.

Le este cunoscut cetitorilor
noștri, că partida "Cehilor tineri"
a prezentat în dieta boemă un
proiect de adresă, în care pre-
tind restabilirea dreptului public
al Boemiei, reînnoirea autonomiei
regatului boem și încoronarea.
Cu alte cuvinte se cere pentru
Boemia o poziție analogă celeia
a Ungariei.

Cu procederea acesta a Cehi-
lor tineri nu este învoită partida
lui Rieger. N'a sosit încă tim-
pul de a formula din nou acest
postulat al națiunii cehice, dăce
Cehii bătrâni și întrăbă; Ce vrea
Dr. Gregor cu adresa lui? Negre-
șit, răspund totu ei, Gregor nu
voiesce alta decât a se lăuda în
fața națiunii, că numai ei, Cehii
tineri mai apără ađ dreptul public
al Boemiei.

"Hlas Naroda" publică acum
adresa dietei boeme dela 6 Sep-
temvre 1870 prin care se cere în-

coronarea. Acestei acțiuni a par-
tidei naționale condusă de Palacky
și Rieger i-a urmat numirea mi-
nisterului Hohenwart și totu în
legătură cu această acțiune stă și
reservațiunea de drept cu care
au intrat Cehii la 1879 în par-
lamentul centratu. De când e la
putere cabinetul Taaffe partida
lui Rieger stă totu pe basa acestei
convingeri. Ce voiescu dér Cehii
tineri?

Lupta dintre cele două partide
cehice pare forțe esacerbată. Dér
din când în când își face impresi-
unea, că printrinsa se urmă-
resce o tactică, căci în fond totu
Cehii sunt înțeleși în cauza na-
țională și în privința drepturilor
Boemiei.

DIN AFARĂ.

Visita Țarului la Berlin.

Țarul a sosit Vineri la 10 ore
precis; la gară, care era împodobită cu
steaguri, se aflau împăratul Wilhelm,
prințul prusian, cancelarul imperiului,
generalii, contele Herbert de Bismarck
Țarul purta uniforma regimentului său
prusian Alexandru. Suveranii s'au îm-
brățișat în modu cel mai cordial.
După ce au trecut în revistă garda de
onore, Maiestatele Lor s'au urcat în
trăsura deschisă și s'au dus la amba-
sada Rusiei, escortați fiind de detaș-
amente de ulaniși de cuirasieri. Pe drum
o enormă mulțime de lume a salutat
calduros pe Suveran. După sosirea la
ambasada Rusiei a fost defilarea trupe-
lor, care fuseseră înșirate dela gară
până la locul de sosire.

"Fremdenblatt" vorbindu de visita
Țarului la Berlin, amintesc încercările
presei ruse de a sămăna neîncredere
între Germania și Austro-Ungaria și a
produce neastempăr la acesta din urmă
cu prilejul sitei. Aceste încercări
au cădutu cu desevșire, căci din po-
trivă totu ceea ce poate înlesni sarcina
de consolidare a păcii, ce și-au impus
puterile aliate, e bine primită de amicii

FOILETONUL "GAZ. TRANS."

(2)

De-ale Chinezilor.

S'ar păre în adevăr, că totul e o
farsă cerescă, pentru ca să petrecă
fințele suprapământene și să se desfă-
teze vădându cum cetățenii pământului,
impărțiți în două cete diferite, represintă
celu mai absolut contrastu unii față cu
altii, și cum fiecare crede, că elu re-
presintă ceea ce e adevăratu, corectul,
patentat.

Statul chinez, incarnațiunea celui
mai necondiționat absolutism, repre-
sintă tocmai contrastul ideii noastre de
stat, care, cu totu socialismul și mili-
tarismul, nisuesce la libertatea indivi-
duală; limba chineză cu sistemul ei
monosilabic și izolator, cu întrăga ei
structură, cu caracterele ei de scriere
grotesc, e de asemenea tocmai contra-
rul limbei noastre, ce se mișcă de sine,
liber, și care periodizează; estetica chi-
neză în poezie, în arta plastică, în mu-
sică ș. a. formeză erăși tocmai contra-
tul spiritual față cu ideia noastră de
artă. Aceasta o simte ori-cine, care a

*) Urmare din Nr. 219 alu "Gas. Trans."

privitu puțințel în acestu amestec de
fantasi și de reguli impuse; dér chiar
și în cele mai mici singularități se arată,
că chinezismul însemneză polul con-
trar față cu noi.

Noi exprimăm doliul în colorea
negră cea serioasă, — Chinezii în colorea
albă cea luminosă; noi pretindem ca
condițiunea a stilului variațiune flexibilă,
— Chinezii găsesc, că e admirabilu de
frumos a produce cu o silabă toate fe-
lurile de tonuri; noi dăcem, că o femeie
e frumoasă în parte, când e durduă, când
are pept bine format, când are solduri ro-
buste și cărnoase, — pentru Chineză o fe-
meie cu peptu îngust și cu solduri ân-
guste e ideală; noue ne place să fiă fe-
meile de unu spirit viu, vesel, activ,
— Chinezul pretinde ca femeia să tacă
și să fiă supusă, de aceea o și ține în-
adinsu necultivată; noi ne mulțămim
cu o soție și cu o religie, — Chine-
zul celu avut și cultu își ia atâtea
soții, câte i permite punga, și în cestiune
de religie își construiesc elu treimea sa
astfel, că este în același timpu bud-
hist, taoist și confucian; noi suntem
chinuți de fiorii esamenului numai în
tinerețe, — în China nu sunt rare esa-

menele chiar la bătrânețe, până la 60
ani; noue ne place să apară pe scenă
femeile, — Chinezul nu permite să
calce picioru de femeie pe scândurile
scenei; noi ne construim casele cu fe-
restrile spre stradă, căutăm comunitatea,
vieți socială, mișcarea, — Chinezul se'n-
cunjură cu ziduri, își construiesc paretile
casei de cătră stradă fără ferestri și se
retrage în curtea cea izolată; noi scriem
orizontalu dela stânga spre dreapta, —
Chinezul scrie perpendicular și dela
dreapta spre stânga; noi dăcem "drepta
și stânga", "nord și sud", — Chine-
zul dăce "stânga și dreapta", "sud și
nord"; noi ne ținem de omenii cultiva-
ți, — Chinezul ne ține de "barbari
cu pâră țepoșă roșă", și așa mai departe
în infinit.

Frații noștri mongoli le fac în ade-
văr totu altfel decum le facem noi.

Veți bine că, de când "stremii din
occident", cum ne intitulă Chinezii,
i-au strimtorat pe fiii lui Han mai ân-
tău cu ghiulele de tun și apoi cu trac-
tate amicale, și și-au stabilit în China
ambasade și consulate, și mai cu sémă
de când ei l'au sedus pe vecinul im-
periu insular alu lui Mikado a se eu-

ropenisa în modu atât de accentuat, —
s'au pus unele lucruri în mișcare și în
clasică țără a contrastelor

Cu îngrijire dau din capu Manda-
rinii, acești ageri diplomați și demni-
tari cu pene de până, fiindcă simt că
vieța culturală din occidentu pătrunde și
prin zidurile chineze și în capetele codate.

Dér ce e de făcutu? Li-se deschide
o grozavă perspectivă fiilor imperiului
ceresc: voru trebui într'o bună dimi-
năță să se transforme cu totul.

(După O. J. Bierbaum.)

Rectificare. În foiletonul "Coda
de pâră la Chinez" din Nr. 219 alu
"Gazetei" s'au strecurat din pricina
marei corecturi unele erori, care întor-
tochiază frazele. Astfel de pildă în co-
lona întâiu, alin. 2, rândul 3 se se ci-
tesc: desemnurile peștițe ce se pot
vede pe cutile de tinichea cu ceiu ser-
viau fantasei mele ca substrat indestu-
litor etc. (spre ași forma chipul unui
Chinez sărăntoc); în colona a doua,
alin. 1, rândul 1, se se citească: Nimicu
nu era mai ușor, după această teoriă fi-
sionomică, etc; în colona a opta alin. ultim
se se citească: Într'adevăr mă temeam,
că nu voiu isprăvi nicodată cu mirarea
mea, dér ea treptat se micșorează, așa
că acum m'ăș mira mai puțin, decât etc.

incert ai dezvoltării liniștite a Europei. Visita Țarului este un eveniment de natură a ajuta la acesta; ea nu va schimba, este adevărat, nimic din situațiune, dar popoarele primesc, cu satisfacția totuși ce poate mîșora primejdiile, cari amenință pacea, și consideră visita Țarului ca un simptom liniștitor.

Diarele germane cuprind fărîșcurte observațiuni despre visita Țarului. „National-Zeitung“ scrie numai șese rînduri dicînd: Capitala imperiului va primi pe Țarul cu respectul ce se cuvine domnitorului unui mare imperiu, ce trăsece în pace cu noi, și unui oșpe al împăratului. Totuși așa și celelalte diare. Numai „Vossische Zeitung“ scrie un articol mai lung, în care dîce, că Rusia, pentru visita Țarului, nu va reține nici un regiment dela graniță. Curtea și capitala Germaniei primesc pe Țarul cu atențiune și cu respect; și nici nu se îndoesce nimenea în iubirea lui personală de pace. Dîr crisa europenă se pîte rezolva numai atunci, cînd Rusia va renunța a se mai uita chiorșu la Germania.

Caracteristică este, că fîia oficială germană „Reichsanzeiger“ rectifică raportul sîu despre toastul împăratului Wilhelm, ținut în onîra oșpelu sîu, a Țarului, dicînd, că împăratul german a pronunțat la finitul toastului sîu *mai multe cuvinte în limba rusescă* în sănătatea Țarului. E curios înșe ce se dîce, că nu s'a aflat nici un diarist rusesc la tribuna presei, care sî fi însemnat cuvintele rusesci ale împăratului Wilhelm.

„Reichsanzeiger“ reproduce și cuvintele Țarului, pronunțate în limba franceză. Țarul a dîs: Mulțumesc Majestății Vîstre pentru cordialele vîstre cuvinte și împărtășesc pe deplin sentimentele, ce le-ați exprimat tocmai acum. În sănătatea Majestății Sale a împăratului și Regelui! Urra!

După prîndul de gală, Țarul a conversat mai multă vreme cu cancelarul Bismark, pe care Alexandru III l'a constrîns sî ședă în fotoliu, pe cînd elî conversa cu cancelarul ședînd în picîore.

„National Zeitung“ din Berlin scrie, că în decursul întîlnirii dispoziția de ambele părți a devenit mai caldursă, dîr politicesce tîte au rîmas în statul quo. Despre lunga convorbire, ce a avut'o cancelarul cu Țarul, sî nîțelege, nu se șie nimic.

Diarul francez „Liberté“ scrie: Bismark de sigur va încerca de a aplana greutățile și pericolele cesțiunei orientului, dîr acesta nu o va face din amiciție pentru Rusia, nici din delicateță pentru Austria, ci numai și numai din egoism pentru Germania, pentru ca acesta sî nu fi silit a apîra odată interese, care nu sînt ale ei.

Diarele rusesci se exprimă în mod simpatîc asupra întîlnirii împăratilor în Berlin. „Novoje Vremja“ scrie, că importanța politică a întîlnirii se va cunoșca mai tîrziu. „Grajdanin“ dîce în privința înfățișării lui Bismark spre a saluta pe Țarul, că principele deja de 2 generațiuni stă în cele mai cordiale raporturi cu familia împăratescă rusescă și de aceea neînfațișarea lui ar fi avut mai mare importanță politică, decît o are înfățișarea lui.

Diarul rusesc „Novosti“ accentuează plăcutul cuprîns al toastului împăratului Wilhelm și doresce, ca declarațiunile lui amicale sî aibă o influență binefăcîtoare asupra raporturilor ruso-germane.

Politica din afară a României.

O telegramă din Viena comunică: O scrisore din Bucuresc adresată „Correspondenței Politice“ exprimă convingerea, că apropiata întvedere a d-lui A. Lahovary cu comitele Kalnokya va ave urmări binefăcîtoare. România și Austro-Ungaria deplîngî de asemenea întîrzierile ivite în încheierea unui tra-

tatî de comerț. Decît negocierile, ce sînt tocmai întrerupte, ar fi reluate și decît nu s'ar putea ajunge a depărta tîte greutățile, cari întîrziază o convențiune de o durată de câțiva ani, s'ar putea ajunge la o învoială provisorî, în felul a ceea ce România o are cu Francia.

Cât pentru politica din afară a cabinetului conservator, d. Lahovary va da fără îndoială asigurări, cari vor adevîra declarațiunea d-lui Catargiu la Camera, declarațiunii, a căror sinceritate a fost probată de atitudinea corectă a guvernului. România voesce sî observe o politică de pace și de neutralitate, și doresce pentru acestî motiv a se pune cîtu se pîte de aprîpe de puterile, cari lucrîză la mîntînirea pîcii. Cabinetul Catargiu va evita a manifesta spiritul agresiv (?), de care dedea probă guvernul d-lui I. Brăteanu, și va da asigurări pozitive în privința sincerității dorinței sale de pace și de neutralitate, și de tîria sfortărilor sale pentru apîrarea eventuală a teritoriului.

Regina Natalia și regele Alexandru.

Sîmbătă, la 1 oră d. a. s'a putut în cele din urmă totuși întîlni regina Natalia cu regele Alexandru, fiul sîu. Tînerul rege Alexandru a vizitat, împreună cu educatorul sîu Dokits, pe mamă - sa. Regenta a intervenit la regele Milan și acesta a dat voia în cele din urmă, ca sî se facă acestî întîlnire. Un public fîrtî numeros se afla înainte locuînței reginei Natalia și a aclamat viu pe regele cînd a pîrșit casa mamei sale. Regele era vesel și voios. Întîlnirea acestă este unî triumf al reginei Natalia, care a isbutit în stîruințele sale de a putî îmbrățișa pe fiul sîu. Cu tîte astea se dîce, că supcîna se va ocupa de cesțiunea rîmînării reginei Natalia în Belgrad.

În aceeași dî regina a primită o deputațiune a Reuniunii femeilor din Belgrad, care i-a predat o adresă omagială cu 300 de subscrieri. Natalia dîse cîtra deputați: „Am avut numai o fericire în viața mea, ca sî posed unî fiu, și și pe acesta mi-l-au luat. Am venit sî-l vîd și sî trăesc cu elî împreună, dîr șie că acesta va fi împreună cu multe greutăți. Mî încred în dreptatea lui Dumnezeu și de aceea nu mî îndoiesc, că erîșî imî va fi dat a putî trăi în mijlocul D-vîstre dîle fericite.“

O vorbire a lui Waldersee.

Șeful statului general major german, contele Waldersee, a ținut la banchetul festiv, ce s'a dat cu ocaziunea închiderii espozițiunii de obiecte pentru ferirea întîmplărilor nenorocite, o vorbire, care merită atențiune, atît din cauza cuprînsului ei, cîtu și pentru persoana celui care a vorbit. Waldersee numî rîsboiul nenorocirea cea mai mare, ce pîte lovi lumea cultă, și și exprîmă speranța, că pacea va fi susținută. Se crede, că intențiunea lui Waldersee a fost sî dea, prin acestă vorbire, o desmîntîre acelor, cari presupun, că elî represîntă curentul rîsboinic în contrast cu curentul pacînic, represîntat de Bismark.

SCRILE DILEI.

Regele Romîniei a primit din partea d-lui Președinte al Republicei Nicaragua o scrisore de felicitare, dreptî respuns la notificarea ce i s'a făcut, că Principele Ferdinand a fost desemnat ca moștenitorul presumpțiv al Corînei și a primit titlul de Alteță Regală, Principe al Romîniei.

Regina Romîniei. O telegramă din Wiesbaden comunică după „Curierul Renan“, că Carmen Sylva, în timpul șederei sale de cincî săptămîni la băile dela Domburg, a compus unî mare număr de cîntece de mare, cari au și fost puse în musică de Bungere: ele vor apîre înainte de Cră-

ciunî. În acestî moment, Augusta poe tî se ocupa a compunerea unei mare opere.

Pensiunile vîduvelor preotese din Bucovina. Majestatea Sa împăratul a hotîrit prin Înalta Sa rezoluțiune din 14 August a. e., că dela 1 Ianuarî 1890 sî se emlioreze cu 25% pensile vîduvelor după preoții ort.-or. din Bucovina. Acestă ameliorare se referă și la sprijînul, care se acîrdă din fondul religionar ort. or. bucovînic orfanilor minore ai preoților ort. or., scrie „Rev. pol.“

Administratorul protopopescu pentru tractul Ciacovei este numit preotul Aureliu Drăgan din Ghilad.

Schimbare în mersul trenurilor. Trenul Nr. 1815 plîcă de aci înainte din Sibîu la 7 ore 35 minute dimînța și are în Copșa mică legătură cu trenul accelerat, ce vine la Brașov.

Floxera. Deîrece în vîile comunelor Rechișdort și Nemșa, din com. Tîrnevei mari, s'a constatat existența floxerei, ministrul ung. de comerț a pus hotarul numitelor comune sub oprire alăturîndu-lă la grupa oprită a Mediașului.

Bola de gură și de unghii ivîndu-se în Sibîu în mod epidemic, s'au luat dispozițiuni, ca vitele afară de cai, sî nu mai între în oraș, er cele aflîtoare în oraș sî rîmîn în grajduri.

Secvestrarea pădurilor episcopiei de Djacovar. În privința acestei afaceri, despre care ni-se telegrafiasc, i-se scrie din Esseg lui „Pester Lloyd“: Vicespanul Cuvaj a făcut în ședința comitetului administrativ destînînt sensațional asupra felului și modului, cum Episcopul Strossmayer s'a învîțî în cursul anilor, în mod nelegal, cu multe milioane. În aceste destînînt despre administrarea celui mai bine dotat bîniș bisericesc accentuează Cuvaj, că Episcopul Strossmayer a devastat total în timp de 40 de ani pădurile de ștejar, într'un complex de 30,000 jugîre, ale episcopiei Djakovarului. Capitalul de multe milioane, format din devastarea pădurilor, în care se aflau ștejar de peste 140 ani, a intrat în buzunarele lui Strossmayer. Acesta e învinut în raport de delict în contra legii forestiere, fiindcă fără încuviîțarea autorității a devastat complexe întregi de pădure și n'a împădurit părțile de pădure tăiate, a încuviîțat și a arendat fără nici o considerațiune pășunea din păduri, a zădărnicit totdeuna controlul autorităților politice și, cu tîta oprirea din partea autorității, a continuat cu devastarea. Mai departe e învinut Strossmayer, că o sumă de 14,000 fl., ce avea, la propunerea autorității comitatense, sî o folosesc pentru scopuri de împădurire, n'a întrebunțat'o pentru acestî scop: administrația bunului bisericesc s'a gerat ca independentă și mai pre sus de orice autoritate; pentru ea n'au existat autoritățile și dispozițiunile acestora au fost ignorate. Autoritat ea comitatensă a pus sub sechestru bunul bisericesc al episcopiei de Djakovar.

Tîrgu de fete. Din Zombor se scrie, că Duminecă în săptămîna trecută s'a ținut acolo obicînitul tîrgu de fete sîrbe. Acestea erau îșiruite în cârcium, flăcîi beau și jucau, apoi se duceau de vedeau fetele dorîtoare de mîritșu, care își aveau dîstrea la ele, în monede de aur ce servîu ca gîtelă pe pîtorescilor îmbrăcîmîte. Din pricina timpului ploios înșe puțîni flăcîi s'au dus la tîrgu de a intrat în rîndul doritorilor de a se însura, dînd frumîselor ce și-le alegeau semnî logodirei: o inimă de turtă dulce.

Limba Romînilor bucovinei compusă la casă în școlă.

Sub titlul acesta cetim în „Revista politică“ din Sucîva între altele:

Cu măgarul directorului Franz Theil dela școlă normală capitală din Sucîva, limba romînescă era numai sîpită, dîr sub învîțării leși dela școlă normală capitală din Cernăuț, anume: Warnicki, Malawski, Sabara și Paulowicz limba nîstră era pusă, cam între anii 1834—1850, la cază sîu torturî în tîta forma, căci etă ce ne istorisesc unî prea venerabil bîtrîn de-ai nîștri:

Învîțării numîți alegeau dintre băieții fî-cărei clase mai mulți censori, pe cari anume îi puneau sî ieie saua, cari școlari vor vorbi moldovenesce. Censorii aceia erau de douî feluri: censori primari (Hauptcensoren) și censori substituți (Nebencensoren). Fîicare laiță din clasă avea cîte un censor primar și cîte unul substitut, și tîți censorii fără deosebire aveau cîte-o tablî de lemn, pe care era scris: „Sprachzeichen“. Tablîa aceea era cîma limbii romînesc.

Cum aușia unî censor, că ore-care școlari moldovanî vorbia moldovenesce, pe loc îi da „ciuma“ n mîna, și bietul băiat o primia cu lacrimi în ochi, căci trebuia sî o primescă. Dîr ca sî scape de urmîrire, ce rezultau din posesia ciumei, noul posesor al ei căuta sî se desfacă de dînsa, pîndînd sî surprîndă vorbă moldovenescă între alți școlari moldoveni și astfel dînd cîma în mîna altuia.

Aduîndu-se a douî dî școlarii prin clasele lor, sî nîțelege că ciumele trebuiau sî se afe în mînele unor pîcîtoș, și ele trebuiau sî fi tîte, adecă sî nu lipsescă nici-una. Acuma censorii strîgă: „Sprachzeichen her“ (dați ciumele nîcoce!) Eșînd cei cu crimele în laiță, censorii le dictau cu asprime: „Marsch auf den Schandort (cîrați-vî la locul de rusîne!)“ Locul acesta era lângă tablă. Pe elî se postau școlarii moldoveni, ținînd tablîțele-ciumei în mînele lor și plîngînd.

Valachii, cari au comis crîma, cî au vorbit în limba lor pîrîntescă, își așteptă acum casa.

Intră leahulî-invîțător în clasă.

„Voi sunteți cei nepocîit?“ — le dîce elî celor de lângă tablă — „Stoch her (bîțî nîcoce!)“

Victimile sînt întîse pe laiță și invîțătorul, de fire mongolică, începe a le melîta dosul, ca sî le urce înainte la cap.

Dîr bîțul nu era medicină numai pentru sgrumarea limbii romînesc, elî era întrebunțat ca buruiană de lec și pentru învîțarea limbii leșeci ceea ce prea venerabilul bîtrîn, care ni-a istorisit aceste — a trebuit sî espîrieze în propria și persoana.

Ecă cultura, ecă civilizația, cu care ne-au fericit leși din Galiția prin mai mult de jumătate de secol, folosîndu-se de masca germană!

Cei-ce au urechi de aușit, sî aud!

Sî vedem acum în cîte-va cuvinte, cum stîm noi Romîni bucovîni cu limba nîstră în dîua de astăzi?

Romîni sînt „țigani“, limba romînescă e „limbă țigînescă“. Acestî cîntec, pentru a căru autenticitate garantîm cu marturi gata sî jure, ni se cîntă pe tîte tonurile de compoziții nîștri de peste Prut. Ca contrast al acestui cîntec aușîm divina simfonie cî limba rusescă și limba raiului, limba îngerilor, ba chiar limba, în care au vorbit stîmoșii Adam și Eva.

Imputernîciți de unî căpitan bășbușuc de district, jandarmii dau la pîmînt tablele comunale din unî sat romînesc din Bucovina, și din ce cauză? pentru-că inscripția acelor table e romînescă. Nu mai șimîm nimic de afacerea asta, deși multă amî dori sî șimîm.

Tîte afîșurile din localul poștei din Cernăuț sînt tipîrite numai în limbî strîine, limba romînescă n'o aflî pe nici o hîrtă aninată de pîrete, pentru-că, vedeți d-vîstrî, în capitala Bucovinei locuiesc numai 6431 de Valahî, fără mulțimea Valahilor din Roșă, Clucucica, Mînăștirisca etc... Oare ce dîce la asta d-lî director al poștei din Cernăuț?

Școlă din Volcîneț s'a început sub d-lî invîțător Andronic. Dumniului preda învîțămîntul în limba romînă, germană și rutenă. Totuși așa au urmat alți doi sucesori ai d-sale, er sub urmașul alî patrilea, anume sub d-lî invîțător actual Copaciu, d-lî inspector școlar alî țerii Dr. Josef Marek a suprimat învîțămîntul în limba romînă la școlă din Volcîneț. Asemenea a suprimat numitul d-n

PUBLICAȚIUNE.

Pentru statorirea definitivă a listei viriliștilor pentru reprezentanța orașului Brașov pe anul 1890, subscriba comisiune — în înțelesul § lui 33 art. de lege XXII din 1886 — va ține ședință publică în 16 Octombrie 1889 la 4 re postmeridiane în sala statului orașănesc. Cei interesați se avisază despre acesta. Brașov, în 9 Octombrie 1889.

Ionuț Lengeru,
președintele comisiunii pentru conscrierea viriliștilor din orașul Brașov.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se pot cumpăra în tutungeria I. Gross, și în librăria Nicolae Ciureu.

„ALBINA“

85,19

Institutu de creditu și de economii
FILIALA BRAȘOVU

Amanetěză hârtii de valóre

ȘI DE CELEA ROMĂNESCI

până la 85% din valórea lorú după cursulú de ȓi, și anume cu interese de

6% decă suma împrumutului trece peste v. a. fl. 1000.
6 1/2% decă suma împrumutului este sub v. a. fl. 1000.

Informațuni mai de aprópe se potú lua ȓilnicú în biroulú institutului, piațá No. 90, dela 8—2 óre d. p.

ABONAMENTE

la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețulú abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luní . . . . . 3 fl. —
Pe șese luní . . . . . 6 fl. —
Pe unú anú . . . . . 12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luní . . . . . 10 fr.
Pe șese luní . . . . . 20 fr.
Pe unú anú . . . . . 40 fr.

Abonamente la numeele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe anú . . . . . 2 fl. —
Pe șese luní . . . . . 1 fl. —
Pe trei luní . . . . . 50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe anú . . . . . 8 franci.
Pe șese luní . . . . . 4 franci.
Pe trei luní . . . . . 2 franci.

Abonamentele se facú mai ușorú și mai repede prin mandate poștale.

Domniú, carí se vorú abona din nou, sê binevoiésză a scrie adresa lámuritú și a aráta și poșta ultimă.

Administrațunea „Gazetei Transilvaniei“.

Mersulú trenurilorú

pe liniile orientale ale căii ferate de statú r. u. valabilú din 1 Octombrie 1889.

Budapesta—Predealú				Predealú—Budapesta				B.-Pesta-Aradú—Teiuș				Teiuș—Aradú—B.-Pesta				Copșa-mică—Sibiu			
Trenú accele- ratú.	Trenú accele- ratú.	Trenú omni- bus.	Tren de per- sone	Trenú accele- ratú.	Trenú omni- bus.	Trenú accele- ratú.	Tren de per- sone	Trenú omni- bus.	Trenú de pers.	Trenú de pers.	Trenú mixt	Trenú de pers.	Trenú mixt	Trenú de pers.	Trenú mixt	Copșa-mică	Sibiu		
Viena	3.40	8.—	8.—	Bucureșci	7.35	4.40	Viena	11.—	3.40	Teiușú	11.24	3.—	1.42	Copșa-mică	2.05	4.35			
Budapesta	9.20	2.—	3.10	Predealú	12.50	9.12	Budapesta	7.40	9.30	Alba-Iulia	11.59	3.34	2.32	Șeica mare	2.38	5.05			
Szolnok	11.18	4.05	7.22	Timișú	1.19	9.41	Szolnok	10.42	12.38	Vințulú de josú	12.30	4.10		Lómneșú	3.22	5.46			
P. Ladány	12.57	5.46	5.52	Brașovú	1.55	10.17	Aradú	3.53	5.36	Șibotú	1.01	4.43		Ocna	3.46	6.17			
Oradea-mare	2.22	7.01	8.46	Feldióra	2.15	4.54	Glogovațú	2.17	4.29	Orăștia	1.32	5.13		Sibiu	4.18	6.40			
Várad-Velenceze	2.30	7.11	9.18	Apața	2.47	5.37	Gyorok	2.37	4.41	Simeria (Piski)	2.03	5.47		Sibiu-Copșa-mică					
Fugyi-Vásárheli			9.27	Ágostonfalva		6.15	Paulișú	3.37	5.05	Deva	2.52	6.27		Sibiu	9.10	9.50			
Mező-Telegd	3.—	7.41	10.21	Homorodú	3.56	7.31	Radna-Lipova	4.05	5.17	Branicica	3.23	6.54		Ocna	9.37	10.14			
Rév	3.31	8.16	11.38	Hașfaléu		9.09	Conop	4.27	6.05	Ilia	3.55	7.20		Lómneșú	10.05	10.40			
Bratca			12.16	Sighișóra	5.28	9.33	Bérvava	10.20	6.23	Gurasada	4.08	7.32		Șeica mare	10.40	11.10			
Bucia			12.54	Elisabetopole	5.57	10.02	Soborșinú	11.09	7.20	Zamú	4.44	8.03		Copșa-mică	11.09	11.35			
Ciucia	4.24	9.05	1.57	Mediașú	6.19	11.04	Zamú	11.35	7.55	Soborșinú	5.30	8.38							
Huiedin	4.52	9.35	3.40	Copșa mică		11.24	Gurasad.	12.19	8.26	Bérvava	6.27	9.27		Cucerdea-Oșorheiu-					
Stana			4.15	Micásasa		11.39	Conopú	12.55	8.47	Radna-Lipova	7.28	10.20		Reghinulú săseșú					
Aghiriș			4.36	Blașiú	7.09	12.30	Ilia	12.43	9.11	Paulișú	7.43	10.34		Cucerdea	3.05	10.20			
Ghirbáu	5.49	10.35	4.58	Crăciunelú		12.45	Deva	12.55	9.42	Gyorok	7.59	10.50		Cheța	3.35	10.50			
Nădășel	6.02	11.02	5.26	Teiușú		12.45	Simeria (Piski)	1.07	9.59	Glogovaț	8.28	11.16		Ludoșú	3.51	11.11			
Clușiú	6.14	11.23	7.15	Aiudú		12.45	Orăștia	2.11	11.39	Aradú	8.42	11.30		M.-Bogata	4.06	11.20			
Apahida			7.48	Vințulú de susú		12.48	Șibotú	2.33	11.29	Szolnok	9.20	12.05		Iernutú	4.43	11.57			
Ghiriș	7.28	12.44	9.13	Uióra		2.56	Vințulú de josú	2.40	12.02	Budapesta	6.—	8.15		Sânpaulú	4.58	12.12			
Cucerdea	7.52	1.34	10.04	Cucerdea	8.32	3.14	Alba-Iulia	2.46	12.19	Viena	1.40	6.05		Mirașteu	5.21	12.36			
Uióra			10.12	Ghirișú	9.—	4.01	Teiușú	3.27	9.54					Oșorheiu	5.40	12.55			
Vințulú de susú			10.19	Apahida		5.28	Simeria (Piski)-Petroșeni	4.47	10.08					Reghinulú-sás.	6.—	4.58			
Aiud	8.21	2.07	10.45	Clușiú	10.21	5.56	Simeria (Piski)	5.08	11.29										
Teiușú	8.38	2.26	11.34	Nădășelú	10.41	6.45	Streiu	5.32	12.02										
Crăciunelú			12.11	Ghirbáu		7.06	Hațegú	6.47	12.37										
Blașiú	9.18	3.24	12.29	Aghireșú		7.22	Pui	7.40	12.37										
Micásasa			1.10	Stana		7.37	Crivadia	8.51	1.28										
Copșa mică	10.08	4.39	1.30	B. Huiedin	11.54	8.03	Crivadia	10.02	2.23										
Mediașú	10.32	5.11	2.14	Ciucia	12.24	10.51	Banița	11.02	3.11										
Elisabetopole	11.07	5.45	2.54	Bucia		12.16	Petroșeni	11.50	3.53										
Sighișóra			3.35	Bratca		12.50		12.30	4.29										
Hașfaléu	12.31	7.32	4.07	Rév	1.03	9.37			1.24										
Homorodú			5.54	Mező-Telegd	1.29	10.20			1.06										
Ágostonfalva			6.39	Fugyi-Vásárheli		10.57			1.06										
Apatia	1.20	9.06	7.13	Várad-Velenceze		10.57			1.06										
Feldióra	1.40	9.45	7.45	Oradea-mare		11.04			1.06										
Brașovú	2.14		8.32	P. Ladány	2.04	11.19			1.06										
Timișú	2.34		5.32	Szolnok	3.20	1.19			1.06										
Predealú	3.17		6.15	Budapesta	5.—	3.31			1.06										
Bucureșci	3.40		6.47	Viena	7.15	6.30			1.06										
			9.30		1.40	1.40			1.06										

Nota: Numeriú încuadráți cu linii gróse însemneză órele de nópte.